

Masarykova univerzita v Brně

Filozofická fakulta

Katedra informačních studií a knihovnictví

MUNI
ARTS

Esej k předmětu: Nástroje a možnosti internetu

Nadměrné sdílení na sociálních sítích

Autor: ■■■■■■■■■■

UČO: ■■■■■■■■■■

Typ studia: prezenční

Ročník: 2021/2022

Počet znaků: 10050

Brno

Datum odevzdání: 31.1.2023

Nehledě na to, že internet existuje už přes padesát tři let a je téměř stejně tak dlouho využíván širokou veřejností, velké množství lidí stále trpí představou, že si v online prostředí dokážou zachovat anonymitu a odstup od svého osobního života. Je snadné upadnout do iluze že internet není skutečným fyzickým místem, tedy nemůže zasáhnout do „skutečného života“, i když jen krátké zamyšlení nad věcmi z naší každodenní rutiny velmi jednoznačně svědčí o opaku. Už jsme zvyklí na personalizované reklamy, díky kterým narazíme na ideální dárek pro sestřenici, nebo na pár bot který budeme potřebovat pro nadcházející výlet do Tater, na webové stránky které si pamatují naše údaje, a na vyskakovací okénka, která často odklikneme aniž bychom byt' letmo přečetli jejich obsah. To všechno jsou informace, které o nás typické vyhledávače jako Google ví, a teprve v posledních letech začínají vystupovat z našeho podvědomí na světlo jako něco, na co bychom si možná měli dávat větší pozor. Prodej informací na černém trhu, narušení bezpečnosti webů s citlivým obsahem, to jsou všechno skandály, které jsou snadno vidět a slyšet formou článků, e-mailů a hromadných upozornění které nás nabádají si po podobné události změnit heslo.

Co už ale není tak jasně vidět, jsou věci, které lidé sdílí na svých sociálních sítích. Možná proto že jsou používané tak často, sdílení názorů a informací s online přáteli i naprosto cizími lidmi je až nepříjemně normalizovaná činnost. Jsem toho také obětí už od momentu, co jsem si v patnácti mohla založit profil na Facebooku. Sdílení fotek, mouder a malých momentů které mi přišly vtipné, užitečné, nebo jen z potřeby vykřičení drobného problému do prázdnoty internetu. Od té doby jsem se nejednou ohlédla za všemi těmi možnými drobnostmi, které mohly někomu napovědět kde bydlím, kam chodím do školy, za názory, které moje patnáctileté já až příliš otevřeně hlásalo do prostoru, a vím že je to dávno a jsem úplně jiný člověk než tehdy, ale také jsem si vědoma toho, že co je jednou na internetu, už tam zůstane navždycky. Přesto stále sdílím na Instagramu svoje umění a fotky mých koček, a komentuji svoje názory pod příspěvky ostatních, protože je to dobrý pocit, protože je to dobrý způsob, jak zabít čas. A když vidím, co jsou lidé schopní o sobě nechat znát, často mi stojí vlasy hrůzou a ptám se: Proč máme takovou potřebu všechno sdílet na internetu?

Sdílení osobních problémů s někým, kdo má – nebo předstírá že má – podobné pocity a názory je příjemné a povznášející. Přichází s pocitem úlevy, že v tom člověk není sám a může

najít v ostatních podporu a validaci svých postojů. Sdílení citlivých informací však přichází s neoddelitelným riskem ztráty soukromí, vytržení z kontextu a výsledné zranitelnosti osoby.¹

Lidé na sociálních sítích fungují v extrémech. Čím více anonymní se cítí, tím radikálnější a kontroverznější názory jsou ochotni sdílet.

Nejednou jsem na TikToku narazila na aktivistu, který po obdržení rasistického komentáře neváhal prozkoumat zdánlivě anonymní profil komentátora, který neobsahoval nic než fotku komiksového charakteru a nic-neříkající přezdívku, aby se skrz to málo dopracoval k legálnímu jménu, rodině a místu pracoviště, kam následně odsuzující komentář poslal.

Anonymita jeho profilu ho chrání asi přesně tak, jak si myslí že ho chrání svoboda slova před následky jeho akcí – tedy vůbec nijak. V takové chvíli to člověku může přijít až vtipné, protože když je někdo rasista na internetu a myslí si, že mu to projde, tak si v podstatě říká o to, aby mu někdo dokázal opak. Co už není tak vtipné, že tohle je schopen udělat každý, s trochou trpělivosti a vybrat si jako cíl kohokoliv, ať už si to „zaslouží“ nebo ne. Mluvím tu o krádeži identity, osobních informací, kyberšikaně, vydírání a stalkingu. Je náročné aktivně přemýšlet nad svojí anonymitou, když je člověk chronicky online. Osobně se řídím tím, že neříkám online nic, co bych neřekla dané osobě přímo do očí. Tak se alespoň nemám čeho bát, pokud by se někdo rozhodl použít moje příspěvky proti mně.

Touha po absolutní anonymitě vedla k vytvoření platform jako například 4chan, Whsiper a secret.ly, které umožňují vytvářet příspěvky a komentovat bez identifikačních prvků. To však stále není zárukou, že se vytvořený profil nedá dohledat a propojit s jinými platformami skrz metadata. Na těchto platformách je také zásadním problémem velmi omezená a krátkodobá možnost interakce mezi uživateli.² Whisper jsem před pár lety zkoušela využívat, ale cítila jsem se opravdu jako bych křičela do černé díry, kde mě neměl šanci kdokoliv slyšet. To mě často zanechalo s ještě větší frustrací než tou, kterou jsem si původně šla do aplikace vybrát. Vrátila jsem se tedy k zažitým populárním platformám jako Instagram a Twitter.

Na druhé straně spektra jsou lidé, kteří sdílí svoje pocity otevřeně, s usazeným obličejem uprostřed záběru, a beze studu vybrečí všechny svoje pocity přímo do videa. Jsou tak protikladem fenoménu toxické positivity, který navozuje dojem, že všechno je skvělé a nikdy

¹ Anonymity, Intimacy and Self-Disclosure in Social Media
<https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/2858036.2858414>

² The Many Shades of Anonymity: Characterizing Anonymous Social Media Content
<https://ojs.aaai.org/index.php/ICWSM/article/view/14635>

se nic nekazí. Dalo by se říct, že brečí pro pozornost, a je to minimálně z části pravda. Emotivní videa upoutávají pozornost. Sledující věnují pozornost tvůrci za jeho autenticitu, a ten za to dostane finanční kompenzaci. Tento klinický pohled na věc je však velmi omezený a postrádá kontext. Tvůrce je ochoten ukázat svoji zranitelnou stránku, nabízí pohled na to, jak život skutečně vypadá. A často nejde jen o slzy. Tito tvůrce sdílí vážné problémy jako jsou deprese, poruchy příjmu potravy, chronická onemocnění a jak se s nimi přes všechna úskalí vypořádávají.³ S tímto surovým pohledem na život sympatizuje mnohem více lidí, než s video-prohlídkou multimilionové vily Kim Kardashian. Tito lidé vědí, že se potenciálně vystavují nenávisným komentářům, a přesto sdílí svoje problémy a pocity s lidmi kteří se s nimi dokážou ztotožnit.

Ne že bych taková videa nutně vyhledávala, ale když už na ně narazím, všímám si, že když pomínu slzy a dlouhé skličující monology, je v takových to videích k nalezení spousta užitečných faktů, filosofii i otázek k zamyšlení. Paradoxně je mi mnohem příjemnější sledovat něco takového, než falešně se usmívající slečna, která vypráví jak se potkala se svým přítelem.

Do teď jsem mluvila o motivech a rizicích sdílení svých vlastní informací. Dalším, pro mě poněkud méně osobním, ale o to závažnějším problémem sdílení osobního života online, jsou rodiče. Respektive rodiče sdílející svoje děti na online platformách.

Nadšené maminky, které natáčejí svoje děti na Facebook, YouTube a TikTok, protože se chtějí podělit o jejich první krůčky zároveň se svými frustracemi a šokbrnutými, které přicházejí společně s výchovou. Tento typ sdíleného obsahu napovídá jisté míře sebestřednosti a bezohlednosti ze strany rodičů. Všeho všudy, srdíčka, komentáře, a potažmo peníze nejsou pro potěšení jejich dětí. První generace „Mommy blogerů“ už sklídila značnou kritiku od svých vlastních dětí za sdílení velmi intimních momentů bez jejich souhlasu, který v tak útlém věku udělit ani nemohly.⁴ Mladší páry se přesunuly z upadajících blogových platforem na formát videa buď na YouTube, nebo v kratším provedení na TikTok. Fenomén takzvaných „Mommy vlogerů“ nebo „Family vlogerů“ je jasným příkladem proč by rodiče neměli svoje děti aktivně vystavovat na sociálních sítích. Samotný koncept Family vlogerů je ve své podstatě toxický. Rodiče často nutí své děti k účasti ve videích, vystavují je stresovým a nepříjemným situacím,

³ Crying on YouTube: Vlogs, self-exposure and the productivity of negative affect
https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1354856517736981?casa_token=M1gMMsEL7OkAAAAA:kgHGByni_LWgkd5PmDPj0jmhEziHrh4B-K7Jlk2CAjU0ywssyKd87x7zrIPLvwblj7zHbCNkA9EIIA

⁴ The One Question Parents Should Ask Themselves Before Posting Their Kids on Social Media
<https://www.vogue.com/article/things-you-should-not-post-on-social-media-children-influencers-mommy-bloggers>

uměle navozují drama hraničící s týráním dětí a nutí děti k přehnaným reakcím, za účelem vytvoření zábavného obsahu. Chovají se ke svým dětem více jako k továrně na kontent než jako k lidem. Přes to všechno nemají výsledné produkty žádný benefiční přínos ani edukační hodnotu. Jde jen o bizarní obdobu zastaralých reality shows které spoléhaly na efekt šokování.⁵ Setkala jsem se s několika YouTube nebo TikTok účty skrz videa, která přesně tento typ obsahu kritizují, a upozorňují na jeho toxicitu a nebezpečí. Když pominu celou problematiku souhlasu dětí s šířením jejich fotek a videí a legální komplikace se zpenežněním zmíněného obsahu, dostanu se k predátorům, fetišistům a dalším nemyslitelným věcem kterým rodiče děti vystavují pod sobeckou záminkou statusu pseudo-celebrity. Je nutné, aby si rodiče uvědomovali dopady, které má sdílení jejich dětí na jejich psychický stav, osobní bezpečí a budoucnost.

Jako výjimku tu neochotně zmíním rodiče, kteří se snaží se svými dětmi ukázat ostatním, jak se správně zachovat v určitých náročných situacích a jak pracovat s dětmi se speciálními potřebami. K těmto rodičům necítím tak silnou míru odporu, především proto že jejich záminkou je učit a rozšířit povědomí o metodách jemného mateřství, a ve většině případů identitu svých dětí maskují.

Abych se tedy pokusila odpovědět na svoji vlastní otázku, proč máme chorobnou potřebu sdílet svoje osobní, často intimní informace, názory a filosofie na sociálních sítích, i když se tak vystavujeme nenávisným komentářům, potenciálnímu zneužití informací a dalším nebezpečím? Jakkoliv rizikové a toxické, sdílení online je formou katarze, a činí každodenní život trochu jednodušší, máme pocit, že nejsme zase tak sami ve svých problémech, máme možnost dát průchod našim frustracím, a tak si zkrátka nemůžeme pomoci.

⁵ The Many Problems With Mommy Vloggers <https://annielucia.com/blog/mommy-vloggers/>

Použitá literatura

1. BERRYMAN, Rachel; KAVKA, Misha. Crying on YouTube: Vlogs, self-exposure and the productivity of negative affect. *Convergence*. [online]. UK: Sage Publishing, 2018, roč. 24, č. 1, s. 85-98. [cit. 31.1. 2023]. ISSN: 1748-7382. Dostupné z: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1354856517736981?casa_token=M1gMMSsEL7OkAAAAA:kgHGByni_LWgkd5PmDPj0jmhEziHrh4B-K7Jlk2CAjU0ywssyKd87x7zrIPLvwbIj7zHbCNkA9EIIA
2. CORREA, Denzil a kol. The Many Shades of Anonymity: Characterizing Anonymous Social Media Content. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*. [online]. PKP Publishing, Březen 2021, roč. 9, č. 1, s. 71-80. [cit. 31.1. 2023]. Dostupné z: <https://ojs.aaai.org/index.php/ICWSM/article/view/14635>
3. LUCIA, Annie. ANNIE SAID IT. *The Many Problems With Mommy Vloggers*. [online]. Utah, Duben 2021. [cit. 31.1. 2023]. Dostupné z: <https://annielucia.com/blog/mommy-vloggers/>
4. MA, Xiao; HANCOCK, Jeff; NAAMAN, Mor. Anonymity, Intimacy and Self-Disclosure in Social Media. *CHI '16: Proceedings of the 2016 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. [online]. New York City, NY: Association for Computing Machinery, Květen 2016, s. 3857-3869. [cit. 31.1. 2023]. ISBN 9781450333627. Dostupné z: <https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/2858036.2858414>
5. RUIZ, Michelle. The One Question Parents Should Ask Themselves Before Posting Their Kids on Social Media. *Vogue*. [online]. US: Condé Nast, Leden 2019. [cit. 31.1. 2023]. Dostupné z: <https://www.vogue.com/article/things-you-should-not-post-on-social-media-children-influencers-mommy-bloggers>